

PATOLOJİDE BİLİM DİLİ OLARAK TÜRKÇE: KISA BİR TARİHSEL ÖZET

B.Üzmez ÖNAL

AMAÇ: Günümüzde ülkemizin Tıp Dili;Yunanca-Latince, Arapça-Farsça, Fransızca-İngilizce ve (biraz da) Türkçe karışımı bir dildir. Bilim *evrenseldir*; bilimsel sözcük ve terimlerden oluşan bilim dili ise ayrı bir dil olmayıp *ulusal* dilin bir bölümüdür. Bilimin uluslararası olan yönü, bilimin saptadığı gerçekler ve onlara dayanan düşünce ile kavramlardır. Bilimsel eğitimin amacı, bu bilimsel kavram ve düşünceleri açıklayabilmektir.

YÖNTEM: Patolojide bilim dilinin Türkçeleşmesine gönül veren, bu konuya kendini adanmış kişi ve kuruluşlar araştırıldı.

BULGULAR: Dr.Şefik İbrahim İşçil (yayın:1944), Prof.Saim Ali Dilemre (1945), Prof.Kemal Cenap Berksoy, Hamza Vahit Gögen, Zeki Zeren (1946), Prof.Dr.Yaman Örs (1972)'ü şükranla anıyoruz. III. Ulusal Patoloji Kongresinde 'Terim Birliği' paneli gerçekleşmiştir (Ed: Prof.Dr.Fikri Öztop,1977) Prof.Dr.Süreyya Ülker, Tıp Terimleri Sözlükleri (1986,1989,1991) ve köktenci yaklaşımla kaleme aldığı Patoloji kitaplarını (4 adet,1991) yayınlamıştır. Prof.Dr.Şerefettin Canda'nın terim çalışması mevcuttur (1994). Prof.Dr.Bülent Celasun "Patolojide Dil Yanlılıkları" sunumuyla XI.Ulusal Patoloji Kongresi'nde (1994) Patoloji ailesinin dikkatini konuya yöneltmiştir.

B.ÜZMEZ ÖNAL - SB. Ankara Dışkapı E. A. H. Patoloji Kliniği - ANKARA

TÜBA "Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü Projesi" çerçevesinde 2003'de 'tıp terimleri çalıştay'ı düzenlemiştir; sonuç bildirgesinde ana başlıklar şöyledir:

- Türkçe bilim dili, yabancı terim 'sağanağı' altındadır
- Hedef kitlelere "*duyarlılaştırma, bilinçlendirme*" çalışmaları yapılmalıdır
- Türkçe karşılığı olan terimler kesinlikle Türkçe olarak kullanılmalıdır; yeni terimlerin geliştirilmesinde dildeki kök ve sözcükler-estetik süzgeçle değerlendirilmelidir
- Türkçe terimlerin yazım kuralları kılavuzu hazırlanmalı
- Tıp kitapları, dergileri, öğrenci ders notları vb. tüm eğitim dokümanlarının özenli bir
- Türkçe ile yazılması desteklenmeli
- Akademik yükseltmelerde nitelikli Türkçe yayınlar da yüksek puanlanmalı
- Uluslararası bilimsel dizinlerce taranan Türkçe tıp dergilerinin artması için tüm bilim kuruluşları özendirici önlemler geliştirmelidir
- Türkiye'de tıp eğitimi, öğretimi Türkçe yapılmalıdır.
- Tıp kongrelerinde dille ilgili, 'dilimizin kirletilmesine' dikkat çekici sunumlar yapılmalı
- Uzmanlık dernekleri ve tıp fakülteleri çatısında *dil çalışma birimleri* oluşturulmalıdır.